

Torrent dels Escolans

Hi ha recons a Montserrat força desconeguts. Un d'aquest indret és el torrent dels Escolans identificat alguns cops com torrent de la font dels Escolans. Aquest torrent neix en una clota en la vessant oest de la serra Llarga, a prop de l'indret on surt la dreuera del camí de les Ermites cap a la bassa de sant Miquel. La torrentera travessa el camí de Collbató al monestir de Santa Maria o camí de les Bateries, i s'enfonsa entre la carena del serrat dels Escolans i el serrat dels Monjos. Finalment el torrent conflueix amb el torrent Fondo entre dos indrets prou nomenats d'aquest entorn: el pas de la Barrinada i el pas de la Barra.

Torrent dels Escolans - Editorial Alpina

Torrent dels Escolans - Editorial Alpina

Toponímia tradicional d'aquests indrets

En el mapa de Joan Cabeza de 1909 es representa aquest torrent amb la particularitat que es cartografia la seva confluència amb el torrent Fondo per sota del camí de les Feixades després del pas de la Barra. En el moment que Joan Cabeza feu el seu mapa la creu dels escolans es trobava en el camí de Collbató al monestir de Santa Maria en l'indret on avui surt el camí cap a la nova Creu dels Escolans. A terra encara són avui visibles algunes marques d'aquesta antiga creu.

Torrent de la font dels Escolans en el mapa de Joan Cabeza 1909

En la cartografia de Ramon de Semir de 1949, el torrent ja està ben situat i la toponímia introdueix algunes interessants novetats. Es segueix representant la creu dels Escolans en el seu lloc original i s'esmenta que aquell indret era conegut també amb el nom del Capítol. El traç del torrent de la font dels Escolans està ben representat, però es denominat com *torrent dels Escolans*, perdent la toponímia font introduïda per Joan Cabeza. A més, es descriu l'existència d'uns passos al final del serrat de les Garrigoses i del serrat dels Monjos que mereixen ser comentats en una altra nota. Són el pas de la Barrinada, el pas de la Barra, el pas de la Savina i el pas de sant Joan. També identifica la Cova dels Ducos, a sota del camí de les Feixades, com ja havia fet també en Joan Cabeza. Ramon de Semir també cartografia el basal dels Toixons que el situa de forma imprecisa entre el torrent Fondo i el torrent dels Escolans. Ramon de Semir fa una representació acurada del torrent dels Escolans. Situa l'inici del torrent a l'entorn del camí de les Ermites en el tram de la serra Llarga i un torrent secundari que neix en l'indret anomenat el Capítol i que conflueix amb el torrent dels Escolans per sota del camí de les Bateries.

Torrent dels Escolans en el mapa de Ramon de Semir 1949

En el llibre de Josep Barberà, *Montserrat pam a pam* (1977) al comentar la secció XVII - Serrat dels Monjos parla de les roques dels Escolans situades en el serrat "*entre el torrent Fondo i el torrent dels Escolans*". Curiosament anomena aquestes roques com les *roques del Túnel* sense especificar-ne el perquè. Hom pot pensar que el nom prové per l'existència, en l'extrem sud del serrat, d'un pont natural que per la seva forma recorda un túnel. En la ressenya al trànsit pel torrent Fondo en Josep Barberà comenta que aquest "*presenta una sèrie de passos realment notables: en primer lloc, el Pas de la Barra; després el de la Savina, el pas de la Barrinada i, finalment, el salt d'una cascada seca, que cal superar en artificial si és que es vol seguir tot el curs del torrent fins arribar al camí de les Bateries. Algun dels passos esmentats, tanmateix, pot evitar-se*". En aquesta descripció hi ha una discordança entre el lloc on Joan Cabeza situa el pas de Savina i on la situa en Josep Barberà. En Jordi Oliver en el seu llibre *Montserrat: guia itinerària* (2003) esmenta aquest pas sense situar-lo.

Les primeres cartografies de l'editorial Alpina tenen una escala que no permeten identificar amb detall aquesta zona. Quan l'any 1989 aquesta editorial fa una mapa de Montserrat a escala 1:10.000 ja es representa amb més detall aquests indrets i aporta una informació útil per la toponímia. La primera d'elles és tornar a anomenar el torrent com a *torrent de la font dels Escolans* tal com l'havia anomenat Joan Cabeza però no en Ramon de Semir que, tal com sembla en altres edicions, fou un referent per fer les primeres cartografies montserratinas d'aquesta editorial. L'altra modificació és perdre l'indret anomenat pas de sant Joan i mantenir el del pas de la Savina situant-lo en el coll que permet al camí del pas de la Panxa baixar al torrent Fondo. Finalment, introdueix per primer cop la toponímia de serrat dels Escolans a la carena situada entre els dos torrents, el Fondo i el de la Font dels Escolans, seguint la terminologia de l'editorial Alpina.

D'acord a la toponímia de l'editorial Alpina en la seva edició de 1989 existeix una petita incoherència entre el nom del torrent i el nom de la carena al nomenar el primer com a font dels Escolans i perdre el nom de font en els segon. En cap moment en la topografia es representa la font dels Escolans.

Torrent de la font dels Escolans - Editorial Alpina 1989

En mapes posteriors de l'editorial Alpina es simplifica la toponímia d'aquest indret, però es mantenen els noms de la carena i del torrent com en l'edició de 1989. En l'edició de l'any 2015 només es manté el nom del torrent, com a torrent de la font dels Escolans, però no es nomena la carena anteriorment denominada serrat dels Escolans.

La cartografia de Ramon Ribera, en aquest cas en el mapa editat l'any 1998, la toponímia d'aquests indret també és molt simple. Però, es manté el nom de torrent de la font dels Escolans i el es conserva també el nom de l'indret el Capítol introduït per Ramon de Semir.

La cartografia de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya és una síntesis parcial d'algunes de les anteriors cartografies amb l'error, ja esmentat en una nota sobre toponímia de confondre la serra Llarga amb el serrat dels Monjos. Segueix anomenant el torrent com de la Font dels Escolans, però no esmenta el

serrat dels Escolans.

Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya edició online 2016

No s'ha trobat cap referència explícita a l'existència de la *font dels Escolans* tal com proposa Joan Cabeza i s'esmenta en algunes cartografies posteriors. Aquesta circumstància fa pensar que podria tractar-se d'un error d'en Joan Cabeza que ha estat reproduïda en algunes cartografies posteriors. Per això proposo que el nom del torrent sigui simplement el de **torrent dels Escolans** tal como definí Ramon de Semir i recull Josep Barberà. També suggereixo recuperar el nom de **serrat dels Escolans** a la carena que es troba entre el serrat de les Garrigoses i el serrat dels Monjos tal com surt en la cartografia de Ramon de Semir, esmenta Josep Barberà, i surt en una cartografia antiga de l'editorial

Torrent dels Escolans i serrat dels Escolans